

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Název školy	Základní škola a Mateřská škola Tatenice
Číslo projektu	CZ. 1.07
Název šablony klíčové aktivity	Inovace a zkvalitnění výuky v oblasti ICT
Vzdělávací oblast	Jazyk a jazyková komunikace
Vzdělávací období	3.
Předmět	Český jazyk
Téma hodiny	Literatura Velké Moravy
Označení	VY_32_INOVACE_10_Literatura Velké Moravy
Vyučující	Mgr. Michal Oblouk

STAROSLOVĚNSKÁ LITERATURA

KONSTANTIN A METODĚJ

POČÁTKY PÍSEMNICTVÍ V ČESKÝCH ZEMÍCH – SPOLEČENSKO-HISTORICKÁ SITUACE

- pol. 9. století – poč. 15. století
- kulturní jazyky: staroslověnština, latina, čeština
- **Velkomoravská říše** – raně středověký stát, pronikání křesťanství z východofranské říše, kníže Rastislav požádal byzantského císaře Michala III. o vyslání křesťanské misie – **863**
příchod bratrů Konstantina a Metoděje ze Soluně (křesťanství se šířilo ve staroslověnštině), za knížete Svatopluka Metodějovi žáci vyhnáni ze země

SPOLEČENSKO- HISTORICKÁ SITUACE

- po zániku Velké Moravy (**907**) posun hospodářského, politického a kulturního centra na západ – **Český stát přemyslovský** (rozvoj latinské vzdělanosti a liturgie), rozkvět státu – povýšení na království za Přemysla Otakara I. (**1212 Zlatá bula sicilská**)
- po vymření Přemyslovců (**1306**) **nástup Lucemburků**, za vlády **Karla IV.** Čechy centrem Svaté říše římské, za **Václava IV.** vzniká husitské hnutí

VELKÁ MORAVA

STAROSLOVĚNŠTINA

Отче нашъ, иже јеси на небеси, да свѣтитъ сѣ имѣ твоѣ, да придѣтъ цѣсарьство твоѣ, да бѣдетъ волѣ твоѣ ѣко на небеси и на земли; хлѣбъ нашъ насѣдѣнии даждь намъ дньсь и не въведи насъ въ папастъ нъ избави ны отъ лѣкаваго.

Otče náš, jenž jsi na nebesích, posvět' se jméno tvé, přijď království tvé, buď vůle tvá, jako v nebi, tak i na zemi. Chléb náš vezdejší dej nám dnes a odpusť nám naše viny, jako i my odpouštíme naším viníkům a neved' nás v pokušení, ale zbav nás od zlého.

HLAHOICE - CYRILICE

ГѢТ ГѢГѢ ГѢГѢ ГѢГѢ ГѢГѢ

А Б В Г Д Е Ж З И І К Л М Н О П Р С
Т Ф Ф Х W Ч Y Ш Щ Ъ Ы Ь Ї Ю Я Ѧ ѧ Ѩ ѩ
Ѫ ѫ Ѭ ѭ Ѯ ѯ Ѱ ѱ Ѳ ѳ Ѵ ѵ

KONSTANTIN (826/827 – 869) A METODĚJ (815 – 885)

KONSTANTIN A METODĚJ

- bratři pocházeli z řecké Soluně
- v roce 862 vyslal kníže Velké Moravy Rastislav poselstvo k byzantskému císaři Michalovi III. s prosbou o vyslání duchovních, kteří by vedli bohoslužby v slovanské řeči a položili tak základy vlastní církve na Velké Moravě - díky znalosti jazyka byli pro tuto misi vybráni právě Konstantin a Metoděj
- na Velkou Moravu bratři dorazili na jaře **863** – kázání i vyučování ve staroslověštině
- v letech 867 – 869 cesta do Cařihradu a do Říma, kde Konstantin vstoupil do kláštera (přijal řeholní jméno Cyril) a zemřel
- Metoděj se stal arcibiskupem moravským, po jeho smrti zákaz staroslověšské liturgie, odchod jeho žáků do Čech, u nás přetrvala staroslověšská bohoslužba jen v Sázavském klášteře (1032 – 1097)

KONSTANTIN A METODĚJ

- význam jejich příchodu:
  - a) politický – hráz proti expanzi Franků
  - b) náboženský – křesťanství ve srozumitelném slovanském jazyce
  - c) literární
    - 1. slovanský kulturní jazyk = **staroslověština**
    - 1. slovanské písmo = **hlaholice** (později zjednodušena na **cyrilici** – základ pro azbuku), hlaholice vznikla z malých písmen řecké abecedy, cyrilice z velkých písmen řecké abecedy

STAROSLOVĚNSKÁ LITERATURA

Kyjevské listy – hlaholicí psaný zlomek misálu (mešní knihy), originál nalezen na Kyjevské Rusi

Paterik – knihy Otců, o životě mnichů

Nomokánon, Zákon sudnyj ljudem
– právní texty, církevní předpisy

Pražské hlaholské zlomky – zlomek modliteb, dochovány v původní podobě

STAROSLOVĚNSKÁ LITERATURA

PROGLAS – Předzpěv, veršovaná předmluva k evangeliím, 1. dochovaná slovanská báseň, pravděpodobným autorem je Konstantin, program cyrilometodějské mise

Život Konstantinův, Život

Metodějův – hagiografické spisy (životopisy světců), popis jejich života

ZDROJE

- http://cs.wikipedia.org/wiki/Velkomoravsk%C3%A1_%C5%99%C3%AD%C5%A1e
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Staroslov%C4%Bn%C5%A1tina>
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Hlaholice>
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Cyrilice>
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Cyril_a_Metod%C4%Bj